
Kecskeméti István
(1936–)

1936. június 12-én született Vácott. 1959-ben az ELTE Természettudományi Karán kapott biológia-kémia szakos tanári diplomát. Első munkahelye (1959–1961) a Chinoin Gyógyszervegyészeti Gyár fermentációs üzemének kutatólaboratóriumában volt. Az itt szerzett vegyészeti ismeretei a kártevők elleni védekezéssel kapcsolatos munkássága alatt mindvégig segítségére voltak. 1961-től 1978-ig a Veszprém Megyei Közegészségügyi-Járványügyi Állomás (KÖJÁL) Járványügyi osztályának munkatársaként, kezdetben parazitológus-biológus, később Fertőtlenítéskutató DDD-csoportvezetői beosztásban az egészségügyi kártevők elleni védekezéssel kapcsolatos tevékenységet szervezte, irányította és ellenőrizte. Ez idő alatt, 1965-ben egészségügyi gázmesteri, 1970-ben szabványosítási ügyintézői képeztést, 1977-ben a Veszprémi Vegyipari Egyetem Környezetvédelmi Szakmérnöki Karán okleveles környezetvédelmi szakmérnöki oklevelet szerzett. 1971-től lett az Egészségügyi Minisztérium rovar- és rágcsálóiirtás témakörben bejegyzett szakértője.

Érdeklődése 1972-ben fordult a csípőszúnyogok elleni védekezés felé. Felismerte, hogy a Balaton térségében földi gépekkel, zömmel szakszerűtlenül végzett helyi kezeléseket nemcsak eredménytelenek, vagy kis hatásfokúak, hanem gyakran környezetkárosítóak is. Az előrelépés érdekében szükségesnek tartotta a parti sávban előforduló csípőszúnyog fajok előfordulási sajátosságainak feltárását, valamint az ezzel párhuzamos és rendszeres szúnyogsűrűség vizsgálatokat. Különösen előremutató volt szemléletében, hogy a fentiekben túlmenően – a lárvák elleni védekezés érdekében – kiemelten fontosnak tartotta a tenyészőhelyek felmérését is. A fenti komplex kutatási téma zoológusi feladatainak ellátására Kecskeméti Tóth Sándort kérte fel, aki már akkor a kétszárnyú rovarok számos családját kutatta.

A kutatások megkezdését Berend Ernő, a Veszprém Megyei KÖJÁL akkori igazgatója örömmel támogatta és ahhoz anyagi forrásokat is biztosított. A lárvák elleni védekezéssel kapcsolatos első labor- és terep-kísérleteik alanya

főképp a Balatonnál akkoriban jelentős ártalmakat okozó mocsári szúnyog (*Coquillettidia richiardii*) volt. A munka során a rendelkezésre álló készítmények – a faj speciális, ma már jól ismert életmódja miatt – kudarcot vallottak.

Kecskeméti István és Tóth Sándor kutatásai később a Balatoni Intéző Bizottság – Sáringer Gyula által vezetett – illetékes szakbizottsága keretében folytatódtak. A bővebb munkacsoportnak – melynek a fentiek mellett tagjai voltak Koncz Ágnes és Erdős Gyula (OKI), Rosta Sándor, Illés István és Pálffy József (BIB), Szász Árpád, Folk Győzőné, Fila Lajos és Petró Ede (MÉM Repülőgépes Szolgálat), valamint Vass Ádám (Egészségügyi Minisztérium) is – meghatározó szerepe volt abban, hogy a Balaton üdülőövezetében 1975-ben útjára indulhatott a szervezett csípőszúnyog-irtás. Ebben a munkában Kecskeméti legnagyobb érdemei az elvégzett kezelések hatékonyság-mérésének objektívvé tételéhez, valamint a szilikonlemez csepp-számlálás módszerének hazai adaptálásához kapcsolódtak.

1978-tól nyugdíjba vonulásáig (2004) az Országos Közegészségügyi Intézet Dezinszekciós és deratizációs osztályán dolgozott. Belépését követően az újonnan létesített laboratórium remek, – Koncz Ágnessel és Erdős Gyulával alkotott – kutató-csoportjának tagjaként a korszerű módszerek hazai adaptációja, valamint új rovar- és rágcsálóirtó szerek, illetve rovarriasztószerek kifejlesztése területén elért jelentős eredményeknek volt évtizedeken át részese. Kiváló és innovatív formulázó képességét 18 szabadalom társfeltalálójaként hasznosította [tetűirtó hajszesz formulációk: Nittyfor (1980), Pedex (1982); házi legyek elleni légyirtó kenőanyagok: Neo-Mustox (1977), Neo-Mustox Forte (1979); csípőszúnyogok elleni, kereskedelembe kapható, illetve szervezett irtásokhoz használt szerek: Szuku (1980), UNITOX 7 és 14 ULV (1983/1986); rovarirtó aeroszolok: Kilpat (1982), Blantex (1983), új Chemotox termék-család (1990)]. Koncz Ágnessel és Erdős Gyulával együtt e területen végzett innovatív tevékenységét az Országos Szabadalmi Hivatal 4 alkalommal (1987, 1988, 1989, 1990) is a Kiváló Feltaláló kitüntetés Arany fokozatának odaítélésével ismerte el.

A szerek jó használhatóságát mindig szem előtt tartotta. Ennek keretében például több évig vizsgálta a házi legyek aktuális rezisztencia-szintjét – így téve lehetővé a hatékony légyirtó kenőanyagok forgalomba hozatalát.

Közel 10 éven keresztül a légi csípőszúnyog-irtási szezon megkezdése előtt, a kezelések hatékonysága érdekében valamennyi alkalmazásra kerülő készítmény-sarzs ölőhatását házi legyeken cseppentéses módszerrel – melyet mesterien alkalmazott – ellenőrizte. Csípésszám-mérései során mutatott – az utódok számára is példaértékű – alaposágát számos anekdota őrzi.

(Erdős Gyula és Tóth Sándor visszaemlékezései alapján.)

* * *